

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 3 października 2017 r.

**Minister Środowiska
Warszawa**

W związku z projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody, wnoszę następujące uwagi:

1. Określenie w rozporządzeniu wartości progowych obwodów drzew kwalifikujących się na pomniki przyrody oznacza dla organów gminy możliwość, a nie obowiązek uznania za pomnik przyrody drzew przekraczających takie rozmiary. To organ gminy będzie w swoich decyzjach uwzględniał specyfikę lokalną. W związku z tym, spośród wymiarów progowych wskazywanych w literaturze, należałoby przyjąć niższe, a nie wyższe rozmiary progowe, by nie blokować organom gmin możliwości uwzględnienia tej specyfiki, np. przez uznanie za pomnik nieco cieńszych drzew gatunku rzadko występującego w danej gminie.

Uprzejmie przypominamy, że na naszej stronie internetowej opublikowaliśmy swego czasu zestawienie wymiarów progowych drzew do ochrony pomnikowej proponowanych w różnych opracowaniach, także lokalnych:

http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/drzewa_pomnikowe.htm

W szczególności, wnosimy o skorygowanie w projekcie następujących rozmiarów progowych:

- kruszyna, rokitnik, trzmielina – na 40 cm,
- bez czarny, bez koralowy, cis, głóg, szakłak, jałowiec – na 80 cm,
- jabłoń, grusza, klon polny – na 150 cm,
- brzozy, grab, wiąz polny, wierzba iwa, wierzba pięciopęcikowa – na 200 cm,
- jesion, klon jawor, klon zwyczajny – na 250 cm,
- lipy, płatan – na 300 cm.

Według naszej wiedzy, przeciętnie w Polsce drzewa przekraczające podane wyżej wymiary należą już do rzadkości i stanowią już osobliwości lokalne, które powinny móc być obejmowane ochroną jako pomniki przyrody.

2. Rozporządzenie powinno umożliwiać także uznanie za pomnik przyrody drzew nawet nie przekraczających rozmiarów progowych, ale cechujących się np. wyjątkowym pokrojem, wartością krajobrazową (w szczególności unikatowe formy pokrojowe, stanowiące lokalną osobliwość), albo powiązanymi z drzewem wartościami kultury materialnej (np. pamiątki wydarzeń historycznych, drzewa z którymi związane są podania lokalne). W tym celu, punkty 1 i 2 w §2 należy połączyć spójnikiem „lub”.

3. Potrzebna jest możliwość uznawania za pomniki przyrody drzew (niezależnie od ich rozmiarów) ze względu na ich szczególne znaczenie dla organizmów związanych z drzewami, np. drzew stanowiących siedlisko unikatowych gatunków mchów i porostów. Mieści się to w kryterium "wyjątkowych walorów przyrodniczych", także i z tego punktu widzenia punkty 1 i 2 w §2 należy połączyć spójnikiem „lub”.
4. Za pomniki przyrody powinny nadal być uznawane skupienia drzew i krzewów – np. aleje. Proponujemy dodanie §3a o brzmieniu:
 - „Kryteriami uznawania skupień drzew i krzewów za pomniki przyrody są:
 - szczególne znaczenie krajobrazowe lub
 - szczególne znaczenie dla krajobrazu kulturowego jako elementów zieleni komponowanej, lub
 - wyróżniające się rozmiary drzew i krzewów tworzących skupienie, w szczególności występowanie w skupieniu licznych drzew spełniających kryteria wymiarowe określone w załączniku 1, lub
 - unikatowa dla warunków lokalnych kompozycja gatunkowa alei, lub
 - szczególne znaczenie dla lokalnej różnorodności biologicznej organizmów związanych z drzewami, lub
 - inne szczególne walory przyrodnicze, naukowe lub kulturowe.
5. Dla form przyrody nieożywionej, alternatywnymi kryteriami kwalifikacji na pomnik przyrody, zasługującymi na wymienienie w rozporządzeniu, powinny być także:
 - dla źródeł i wywierzysk: intensywność i forma koncentracji wypływu wody,
 - dla źródeł: towarzyszące cenne formy geomorfologiczne;
 - dla wodospadów: walory krajobrazowe;
 - dla skałek: walory krajobrazowe, unikatowość petrograficzna (nie tylko mineralogiczna!), unikatowe formy wietrzeniowe, reprezentatywność dla unikatowych procesów geologicznych, mineralogicznych lub geomorfologicznych;
 - wielkość, unikatowość petrograficzna (nie tylko mineralogiczna!), inne unikatowe cechy geologiczne (tj. formy wietrzeniowe, np. tafoni; lustra i rysy), walory kulturowe (np. związane z gładem tradycje i podania lokalne), znaczenie dla różnorodności biologicznej (np. występowanie unikatowych porostów lub mchów epilitycznych);
 - dla jaskiń: unikatowość formy wykształcenia (np. wszystkie jaskinie niżowe), unikatowa szata naciekowa, znaczenie dla różnorodności biologicznej (np. występowanie troglobiontów i troglifili; stygobiontów i stygofili, znaczenie dla nietoperzy).

Powyższe kryteria są obecnie stosowane w dobrej praktyce ochrony pomnikowej i są na tyle ważne, że powinny być wskazane niezależnie od słusznego wprowadzenia „otwartego” pkt 8.

z poważaniem

Otrzymują:

- adresat, drogą pocztową

- Pani Agata Dąbrowska drogą elektroniczną agata.dabrowska@mos.gov.pl